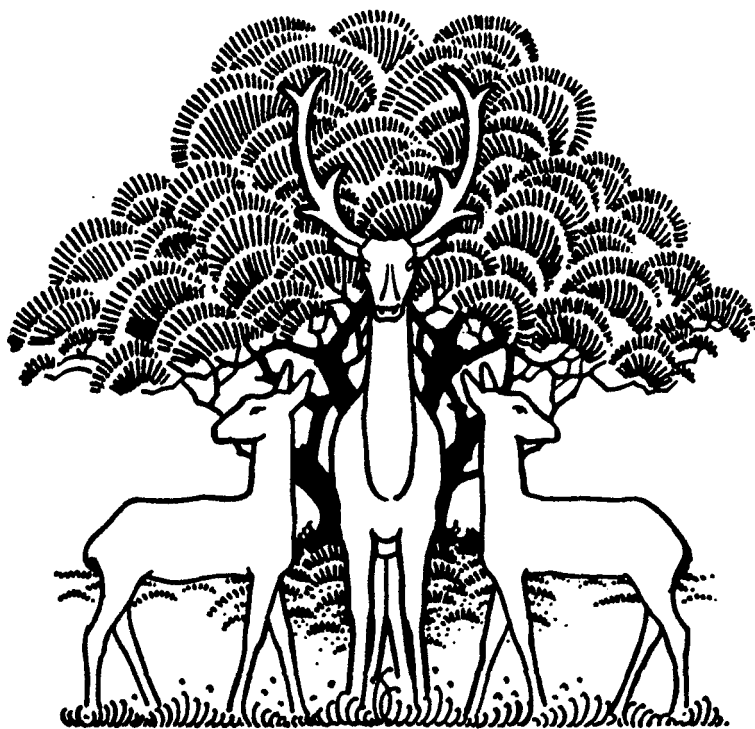


„de Schouw“



Vereniging van
Vrienden
van de
HOGE VELUWE

Vereniging van "VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

U i t d e S t a t u t o n :

Art. 2. De vereniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die belang stellen in de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te 's-Gravenhage, alsmede het bijstaan van het bestuur van die Stichting in het verwezenlijken van de doeleinden, die het krachtens de grondrege-len van die stichting heeft na te streven.

Art. 3. 1. De vereniging tracht haar doel te bereiken door in nauwe sa-menwerking met het dagelijks bestuur van de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe":

a. in brede kring belangstelling te wekken voor "Het Nationale Park de Ho-g-e Veluwe" door het stimuleren van het bezoek aan dit park;

b. het organiseren van één of meer "Hoge Veluwe-dagen" per jaar;

c. het vormen van werkgroepen uit en in bijzondere gevallen mede buiten haar leden, ter bestudering van bepaalde onderdelen, mogelijkheden en belangen van "Het Nationale Park de Hoge Veluwe";

d. het dienen van advies en/of het doen van voorstellen aan het dagelijks bestuur voornoemd;

B e s t u u r :

Jhr. W.H. de Beaufort, Maarn, Voorzitter.

D.A. Kramer, Rotterdam, Vice-Voorzitter.

C.W. van Calcar, Secretaris-Penningmeester, Berg en Dalweg 5, Beekbergen, telefoon 06766 - 500, Giro 9 5 1 9 9 3.

Mevr. Ita Kreunen Mees, 2e Secr., "Windewaaï", Hoenderlo, tel. 06768 - 262.

Ch.G. Matser, burgemeester van Arnhem

....., burgemeester van Ede

Mr. A.L. des Tombe, burgemeester van Apeldoorn

Prof. Dr. H. Engel, Amsterdam

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans, Putten

Mr. C.J. Pické, Hoenderlo

F.J. Tiele, Schaarsbergen

Mr. F. Oorthuys, Hoofd Onderafd. Natuurbescherming Dep. O.K.W., Den Haag

Prof. Dr. A.M. Hammacher, Dir. Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo

Ir. J.H. van Tuil, Dir. Nat. Park de Hoge Veluwe, Hoenderlo

Redactie "De Schouw"

adres: "Windewaaï", Hoenderlo

telefoon 06768 - 262

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans

Mevr. Ita Kreunen Mees

A.B. Wigman

De minimum-contributie bedraagt f 2.50 voor gewone leden; voor echtgenoten van leden f 1,--. Voor Jeugdleden f 1,--. Organisaties en verenigingen kunnen, als zodanig, lid worden voor tenminste f 10,-- per jaar. "De Schouw" wordt U gratis toegezonden.

V E R S L A GVAN DE 29e HOGE VELUWE-DAG

- Na een periode van drie weken droog, zonnig na-jaarsweer was op 26 oktober de zondvloed losgebroken. Regen in stromen, wind en stormvlagen werden ons deel. Bezorgd waren allen, die van plan waren aan de Hoge Veluwe-dag deel te nemen op 27 oktober. Wat moest dat worden?

Maar er zijn altijd mensen, die resoluut zeggen, weer of geen weer, wij gaan, 't zal wel meevallen. Dat te horen van Vrienden, die van verre moeten komen, is hartverwarmend. En ziet, 27 oktober werd een stralende, kleurige herfstdag.

Om 11 $\frac{1}{2}$ uur na het ochtend-kopje koffie heette onze voorzitter allen welkom, verheugd als hij was over de grote opkomst der leden (ruim honderd). Zijn hartewens met gloed voorgedragen zal aan het slot van dit verslag vermeld worden.

Het woord was daarna aan de heer Vogel, oud-hof-jager van H.M. de Koningin. Hij begon op zijn vlotte en gezellige manier te vertellen uit zijn lange jagerservaring op het Loo.

Het hert, ons grootste in het wild levende zoogdier heeft sinds onheuglijke tijden diepe bewondering afgedwongen. Nog altijd geldt het als een jachtevenement van de eerste rang het zeer snelle, schuwe en slimme dier te verschalken. Het feit dat een hert, het mannelijke exemplaar dus, in tegenstelling tot de hinde, ieder jaar een nieuw gewei "op zet" en weer verliest en dat deze koptooi ge-

durende een reeks van jaren in grootte en gewicht toeneemt, is een fascinerend natuurwonder, dat jagers, natuurliefhebbers en geleerden bezighoudt.

Geweivorming.

Hoe ontstaat nu zo'n gewei?

De hertekalveren worden in de maanden mei en juni geboren. In de nawinter, ongeveer zeven maanden na de geboorte, worden bij het mannelijk kalf uit de geslachtsdelen groeihormonen afgescheiden, die beenvorming op de kop van het jonge dier bevorderen. Op het voorhoofdsbeen ontstaan de z.g. rozenstokken, die de permanente basis vormen voor elk volgend gewei.

De beenvorming van het gewei wordt gevoed door een rijk vertakt aderstelsel in de huid, welke meegroeit om de zich vormende onvertakte stangen, de "spiezen".

In het volgende voorjaar (mei) is het eerste gewei, het "bastgewei" voltooid. Moeder natuur zorgt ervoor, dat op het juiste ogenblik die voltooiing plaats vindt, door groeibelemerende hormonen bij het hertekalf te ontwikkelen. Het adergestel droogt daardoor op, de huid eveneens en de "bast" wordt door het hert als hinderlijk gevoeld.

Door schuren en "vegen" tegen bomen, takken en struiken wordt de bast verwijderd. Op de geweistangen blijven de indrukzels van de eens zo krachtige bloedvaten uit de huid als groeven achter. Het gewei bestaat in tegenstelling tot de runderachtige dieren, niet uit hoorn, maar zoals gezegd uit been, dat voornamelijk is opgebouwd uit fosforzure kalk. Het binnenste van elke geweistang wordt door een sponsachtig weefsel ingenomen.

In juli (in het tweede jaar na de geboorte) wordt het eerste gewei afgeworpen en direct daarna begint het opzetten van het tweede gewei, het hert krijgt dan zijn z.g. "tweede kop", dat in zijn derde levensjaar voltooid en afgeworpen wordt (februari-april).

Theoretisch komt er op elke geweastang jaarlijks een zijtak bij, die de namen dragen in chronologische volgorde oogtak, ijstak, volg- of middeltak. De vierde tak zit altijd in de kroon, die uit één tot zes of een enkele maal uit meerdere enden kan bestaan. Naar het aantal takken wordt het hert, zes-, acht-, tien-, twaalfender genoemd. Het hert met eerste en tweede gewei heet respectievelijk spitsner en gaffeler (indien niet alleen de oogtak ontwikkeld is).

Nu zou men zo denken, tel de takken van een gewei van een volwassen middeloud hert (6 tot 7 jaar) en men weet de leeftijd. Zo eenvoudig is het echter niet. Juist doordat de ontwikkeling van het gewei samenhangt met het meer of minder rijke voedsel, gebeurt het dikwijls door bijvoeding, dat de "tweede kop" meer zijtakken heeft dan alleen de oogtak. Aan de hand van lichtbeelden liet de heer Vogel ons dat zien. Maar misvorming vindt ook plaats. De kroon kan de vorm hebben van een beker, als de eindtakken op nagenoeg één punt zijn ingeplant of van een schaufel met tal van tussenvormen. Een endenrijke, krachtige kroon is wel het mooiste. Het gewei kan zich ook ongelijk, wat de beide stangen betreft, ontwikkelen, b.v. een stang met acht zijtakken links en met tien zijtakken rechts. Dan is het toch een twintig-ender, als men tenminste aan de zijtakken een kruithoorn kan hangen aan een riempje van 1 cm, anders telt een tak niet mee. Er bestaat heel veel traditie bij de jacht, die nog steeds in stand wordt gehouden.

Leeftijdsbepaling kan dan ook alleen met succes geschieden als behalve het gewei tal van andere factoren bestudeerd worden, zoals vorm van de kop, houding, bronstvlak, nek, tenen enz.

Hoe Prins Hendrik de wildstand op het Loo aantrof.

Toen Prins Hendrik, groot jachtliefhebber in 1901 op het Loo kwam, was de wildstand bedroevend. Te

veel herten, klein van stuk met onderontwikkelde geweien bevolkten het domein.

Gebrek aan wintervoedsel, aan goed jachtbeheer, afrastering en selectie was de oorzaak.

De spreker, die de opbouw heeft meegemaakt vertelde enthousiast van de verbeteringen. Prins Hendrik liet herten uit Mecklenburg komen (Rominten). Zij leken de jonge heer Vogel zo groot als koeien. Voor bloedverversing van de op 't Loo aanwezige herten waren zij bestemd. Het resultaat was na zeven jaar duidelijk waar te nemen, mede door fosforzuurrijk bijvoer (sesamkoeken) in de winter.

Toch moest men voorzichtig zijn. Sesamkoeken bevatten ook 35 % eiwit. Het voer moest goed verkruid worden onder haksel gemengd worden opdat de vlugste eters niet te veel en de overigen niet te weinig kregen.

Prins Hendrik ruilde ook herten met Spaanse relaties. De heer Vogel begeleidde een zending van twaalf herten in kratten opgesloten naar Madrid. De geweien had men afgezaagd. Onze vrienden schrokken wel enigszins van dit feit, maar een voltooid gewei bestaat uit hard, gevoelloos been. Het hert voelde van het afzagen niets, maar de reis zal geen pretje zijn geweest, noch voor de dieren, noch voor de heer Vogel. Drie herten bezweken onderweg. De heer Vogel gaf als zijn absolute overtuiging te kennen, dat er uitsluitend Europese herten bestaan, geen speciale soorten, zoals het Veluwe hert, dat hij onder een type van het Europese hert rangschikt. Alles hangt volgens de spreker af van voedsel en selectie.

Wildbeheer is inderdaad een veelzijdige wetenschap. Opmerkingsgave en toewijding is een eerste vereiste.

Om een voorbeeld te noemen. Het eigen gewonnen hooi op 't Loo werd door de herten versmaad, daarentegen hooi van het Kampereiland (eertijds, vóór de drooglegging Zuiderzee) was zeer gewild, omdat het enigszins ziltig was.

Toch kwam er op den duur een te grote hertenstand op het Loo onder het beheer van Prins Hendrik, wel zo'n 2000 stuks op 10.000 ha. Nu zijn er nog ongeveer 600 op dezelfde oppervlakte. De kwaliteit was echter verbeterd. Het gewicht der geweien nam toe van $3\frac{1}{2}$ tot $8\frac{1}{2}$ kg.

Op het Loo is altijd nog het Rominter type te onderscheiden. In 1929 werden nog eens vier hinden ingevoerd uit dat revier.

De bronst.

De bronsttijd van het edelwild valt in het najaar, september-oktober.

Onze vrienden weten, dat op de Hoge Veluwe de wildbaan dan gesloten wordt voor het publiek.

Herten en hinden leven gescheiden gedurende het gehele jaar, behalve in de bronsttijd en in omrasterde wildbanen tijdens het voeren. De herten worden in het begin van de bronsttijd onrustig, soms agressief, niet alleen tegen soortgenoten. Onder het oog van het hert bevindt zich een klier, evenals tussen de tenen. Uit die klieren komt een donker, sterk ruikende, taaie vloeistof, die het hert afstrijkt aan bomen en struiken, tijdens zijn omzwervingen op zoek naar hinden, die met de kalveren en eenjarige dieren (smaldieren) in roedels leven. Waarschijnlijk is de besoir bedoeld als een waarschuwing voor mannelijke concurrenten, om niet dezelfde weg te gaan en wellicht tevens een middel om hinden te imponeren.

Heeft een volwassen hert van minstens vijf jaar (jongere dieren krijgen geen kans) een roedel bij elkaar, dan verdedigt hij zijn harem vurig. Het plaatshert, zoals hij dan heet, vecht met zijn gewei en ook wel met de voorpoten tegen indringers, zelfs zo, dat soms de grote geweien van aanvaller en verdediger onontwarbaar in elkaar haken en de minnaars tezamen van uitputting omkomen. Een foto toonde de heer Vogel ons van zo'n drama.

Het plaatshert eet, noch slaapt nauwelijks gedu-

rende de bronst; hij vermindert sterk in gewicht. De natuurlijke nakomelingschap bestaat uit een gelijk aantal mannelijke en vrouwelijke dieren. Oude herten (minstens tien jaar), wier gewei achteruit gaat, krijgen minder zijtakken, "zetten terug". Zij kunnen in de verovering van een roedel hinden tegen jongere herten niet op. Na de bronsttijd gaat ieder zijns weegs. De roedel hinden wordt altijd aangevoerd door een leidster, die waakzaam is. De afstanden, die herten in de bronsttijd in de vrije wildbaan kunnen afleggen zijn enorm. Op 't Loo kwam regelmatig een hert uit Gortel.

De heer Vogel besloot zijn voordracht na tal van interessante lichtbeelden van herten met prachtige geweien met een foto van het hek, gekroond door twee kapitale herten, geschenk van Koningin Wilhelmina aan Prins Hendrik. Als dathek open ging, begon de hertenjacht, waaraan Prins Hendrik zijn hart had verpand en de heer Vogel niet minder.

Na de lezing van de heer Vogel, die met een warm applaus werd besloten, werd de lunch onder drukke gesprekken genoten.

Verhalen.

Een hert verschalken is een kunst, men moet een goed jager zijn om het juiste schot goed te plaatsen. Wie een tien-ender neerlegt mag als zichtbaar bewijs een eikentak op zijn hoed steken, bij succesvolle jacht op een jonger hert mag het een dennenlot zijn.

Het ceremonieel bij de parforcejacht, die in Frankrijk nog beoefend wordt, is bijzonder stijlvol, berustend op overoude traditie. Op een wandtapijt, ontworpen naar een "carton" van Oudry ziet men Lodewijk XV na aankomst per karos op de vertrekplaats voor de parforcejacht "de rendez-vous". De koning is bezig zijn rijlaarzen aan te trekken, zijn jachtpaard staat gezadeld gereed. Hij spreekt tegen

de hertog van Toulouse, zijn Grand-veneur (opperjagermeester, tegelijk opperhoutvester) die blootshoofds te paard zit, maar n i e t afstijgt. De koning geeft zich immers tijdens de koninklijke jacht over aan de leiding van zijn Grand-veneur!

De excursie.

Na de lunch ving de excursie aan. De directeur van de Hoge Veluwe was zo welwillend geweest toestemming te verlenen in de wildbaan afgesloten wegen voor de auto's open te stellen. Om de onrust te beperken werden de deelnemers in vier groepen verdeeld, gebruik makend van zo min mogelijk auto's. Het jachtpersoneel van de Hoge Veluwe had zich beschikbaar gesteld om als gids op te treden. En daar gingen wij dan het Oud Reemster Zand in, genietend van de prachtige herfsttinten.

Onderweg werd uitgestapt om een kleine wandeling te maken en het terrein eens nader op te nemen.

Wildsporen (prenten).

Al gauw zagen de deelnemers wildsporen waarvan onze gids haarfijn alle bijzonderheden wist uit te leggen.

Daar was dan allereerst een herte-spoor duidelijk zichtbaar in het vochtige zand na de overvloedige regen van de vorige dag. Het hert had rustig gelopen. Hoe was dat te zien? De hertepoot bestaat uit de beide tenen, die met schalen van de hoef zijn bekleed, de eeltballen of teenballen en twee kleine hoefjes. Hij loopt dus op 3e en 4e teen, 2e en 5e zijn de kleine tenen. Bij rustige gang knijpt het hert de schalen tegen elkaar aan, zodat er één hoefafdruk ontstaat.

Bij de vlucht spreidt hij de tenen door de grotere druk en dan komen ook de kleine hoefjes op de grond. De herten stappen met de achterpoten in de prent van de voorpoot, soms er overheen, soms er half achter, zodat er dan een prent met vier teenballen ontstaat. Ons spoor vertoonde één gave

hoefafdruk.

De schrede-lengte varieert van kalf tot b.v. veertien-ender naar gelang van de leeftijd van ongeveer 33 cm tot 62 cm. Later zagen wij een spoor van een hinde vergezeld van een kalfje. De hinde stapt met iets wijkende schalen. Maar er was meer. In het natte zand stond scherp afgetekend een ronde prent met twee scherpe puntjes ervoor. Geen ogenblik twijfelde onze jachtgids: een vos had om een zandheuveltje geslopen en nog wel een rekel (mannelijke vos). Het spoor was groter en dieper dan van zijn vrouw. Verscheidene vogelsporen werden ontdekt van kraaien en vlaamse gaaien. Wat later op de middag kwam voor menigeen het hoogste punt. Een roedel herten, hinden en kaalwild op weg naar de voerakkers tekende zich af tegen een bosrand. Ze bleven staan, waakzaam, nieuwsgierig wat dat wel voor een karavaan kon zijn in hun rustige domein. Een hele kudde moeflons had geen geduld langer te wachten. Zij stoven de roedel voorbij om hun honger te gaan stillen.

De terugweg werd aanvaard. De late zonnestralen zetten het loofhout in gloed, wat een zeldzaam mooi contrast vormde met het donkergroene naaldhout.

Onder de thee in Rijsenburg dankte de voorzitter de heer Vogel voor zijn boeiende voordracht en allen die tot het welslagen van deze Hoge Veluwe-dag hun steentje hadden bijgedragen.

Hartewens.

Stellig heeft iedere deelnemer aan de mooie excursie de herinnering meegenomen: wat is de Hoge Veluwe toch prachtig, afwisselend en met het wild zeldzaam boeiend.

Meer dan een half miljoen bezoekers per jaar genieten van het Nationale Park, maar dit brok ruige Veluwe zou er niet meer zijn, als het echtpaar Krölller-Müller het niet had aangekocht en had

overgedragen aan de Stichting, die het thans beheert en onderhoudt. Dit brengt behalve veel zorg grote kosten mee.

Zou het nu niet een daad van waardering zijn om donateur van de Stichting te worden, als men het nog niet is?

Wij vrienden van de Hoge Veluwe hebben toch allemaal bewondering voor het kostelijke bezit.

U weet de toegang tot het park met de verschuldigde prijzen voor voetgangers, fietsers, auto's enz. staat los van het donateurschap. Naar eigen believen kan men dag- en jaarkaarten verkrijgen. Donateur is degene die het werk van de Stichting wil steunen met een bedrag van tenminste f 5.-- per jaar, louter uit waardering.

En als U dat hebt gedaan, Vrienden, siert U zich dan gerust bij een volgend bezoek met een eiken-takje als bewijs dat U in het hart van de Stichting hebt geschoten.

J.J. Hacke-Oudemans.

Postgiro no. 8 5 3 6 4 2 t.n.v. Stichting het Nationale Park "de Hoge Veluwe" - Hoenderloo.

ZEEAREND OP DE HOGE VELUWE

- Sinds ongeveer 20 november vertoont zich op het Nationale Park een onvolwassen exemplaar van de grootste Europese roofvogel, de zeearend. Deze soort vindt haar eigenlijke vaderland in het noorden van Eurazië.

De jongen, kenbaar aan de bruine - niet witte - staart, zwerven in herfst en winter ver buiten dit milieu rond.

Met een vleugelspanning van 2.00 à 2.40 m is deze adelaar een indrukwekkende verschijning. Sinds jaren kwam er op de Hoge Veluwe geen meer voor.

CONTRIBUTIE 1962

Een vrij groot aantal leden heeft nog niet aan zijn financiële verplichtingen voor het lopende boekjaar voldaan. Deze verzoek ik vriendelijk ten spoedigste het verschuldigde contributie-bedrag (ƒ 5,-- minimum, ƒ 1,-- voor huisgenoot- en jeugdleden) over te maken op gironummer 951993.

De secretaris/penningmeester.

W I L D R O O S T E R S

Toen ondergetekende op zaterdag 27 oktober j.l. zijn causerie voor U in Rijnzenburg hield, over ons edelhert, had ik nog iets historisch vergeten te vertellen. Naderhand kwam dit bij mij op en toen ik het aan enige mij omringende vrienden van de Hoge Veluwe vertelde, reageerde men hier onmiddellijk op met: dit is iets voor de Schouw!

Men had op de Veluwe omstreeks 1920 - 1930 veel last, dat edel- en damwild, alsmede wilde zwijnen uit de omrasterde gebieden naar de naburige akkers wisselden. Dit geschiedde dan aan de uitgangen der wegen door het raster naar buiten.

Klachten over wildschade bleven niet uit, maar de vraag stelde zich "wat hiertegen te doen"?

Er werden lange afrasteringen aan weerszijden bij de uitgangen geplaatst met de gedachten, dat het wild zich in een dergelijke fuik zou laten afschrikken. Waar men een weg met een hek mocht afsluiten werd 's avonds een petroleumlamp met rood glas ontstoken, maar de doorgangers lieten voor het gemak het hek maar open staan. Het wild raakte tevens gewend aan dit rode lampje en liep er toch

uit. Het plaatsen van lange borden, rood en zwart gestreept geverfd, bleek ook in de toekomst niet afdoende te helpen.

In een Amerikaans tijdschrift kwam omstreeks 1930 een artikel voor, waarin geschreven werd, dat men hier met hetzelfde euvel te kampen had. Maar men wist een middel: gat in de weg graven, poeren erin metselen en daarop een ijzeren rooster leggen, van dergelijke gaten voorzien, dat de schalen (hoeven) van het wild erdoorheen kunnen zakken. Het artikel was van foto's voorzien, zodat, naar ik meen, het jachtgebied der Koninklijke Houtvesterijen het middel voor het eerst ging toepassen. Zelf heb ik daar nog aan mede geholpen en de tekeningen voor de smederij Greve in Wijhe vervaardigd.

Later werden nog, door in de praktijk gebleken fouten, allerlei verbeteringen aangebracht.

Trekkende door ons land, kwam ik dit voorjaar ook op de Hondsrug terecht. Destijds kon men van alle zijden bij het grote hunebed te Borger komen, nu gaat men door een tourniquetje, mogelijk om de bezoekers indachtig te maken, dat men een heilige plaats gaat betreden.

Terugwandeland kwam ik bij Sleen in hotel "Bieze". De eigenaar bemerkte al terstond, dat ik een vreemdeling was en overhandigde mij een folder over Borger. Er stond o.a. in: "De Ned. Herv. kerk is herbouwd in 1826, de toren dateert uit de 13de eeuw en rust op grote veldkeien. Vóór de kerk, op de stoep, ligt boven een langwerpige opening een rooster, volgens het volksverhaal dienende om de duivel met zijn bokkepoten te verhinderen het kerkhof, dat vroeger om de kerk lag, te betreden."

Dit met verwondering gelezen hebbende, begaf ik mij terstond naar dit rooster en moest erkennen, dat men in Borger reeds eeuwen wist hoe men wild en duivels van akkers en kerkhoven wist te houden!

IJzeren veeroosters in de wegen heb ik reeds ontrent 1922 geregeld in gebruik gezien in Transvaal, waar die wegen door de grote veeboerderijen lopen.

I.K.M.

JAGERSGILDE VERGADERT OP DE PAMPEL

KLEURENFILM VAN DE HOGE VELUWE KLAAR

- Naar aloude traditie en zede werd in de Sint Hubertusweek wederom de jaarlijkse bijeenkomst van jagermeester, oudermannen, gezellen en broederschap van het gezelschap "Sint-Hubertgilde voor de Hoge Veluwe" in de jachtkamer van de Pampel gehouden. Zij stond thans voor de eerste maal onder de leiding van de nieuwe jagermeester, de heer H.J.E. van Beuningen (Rotterdam); zijn voorganger, jhr. W.H. de Beaufort van Maarn - oprichter van het gilde in 1950 - had eind januari 1962 reeds zijn functie wegens vergevorderde leeftijd neergelegd.

Deze instelling knoopt aan bij de oude sfeer en romantiek, die leefde in de z.g. jagersgilden, reeds bekend van AO 1152. In zijn moderne richtlijnen stelt het "St. Hubertgilde v.d. Hoge Veluwe" zich dienstbaar tot de instandhouding, verzorging en c.q. veredeling der grote wilde fauna binnen de grens van het Nationale Park.

Jhr. de Beaufort bracht nog eens zijn dank over voor de hulding bij zijn afscheid en offreerde zijnerzijds een door J^b. v.d. Peppel fraai geprepareerde trofee van een kapitale ever. Deze kreeg een plaats in de jachtkamer, geflankeerd door foto's en een geestig-berijmde strip, getekend door de wildschut J.R. Planta. Een en ander werd op plechtige wijze onthuld door mevr. De Beaufort-van Eeghen.

De reünie vond haar voortzetting in het huis "Sint

Hubertus", waar de afgetreden jagermeester voor het laatst de dotatie der broederschap aan het bestuur van het Nationale Park mocht overhandigen. Zij dient mede tot verzorging en kwalitatieve opbouw van de wildstand. Dr. J.W.M. van de Wall, chirurg te Amersfoort en voorzitter van het Valkeniersverbond "Adriaan Mollen" (onder het patroonaat der grofwildjagers), wees vervolgens op de historische banden met het gilde. Door de koninklijke goedkeuring van de reglementen heeft zijn club thans vaster vorm, handvest en organisatie verworven, zodat zij een aparte dotatie kan aanbieden.

P r e m i è r e

Hij bracht de directeur van de Hoge Veluwe, Ir. J.H. van Tuil, dank voor de vele faciliteiten, geschonken aan het vluchtbedrijf.

Het bestuurslid, de heer H.M. Jeekel, pl.v.v. voorzitter, aanvaardde onder dank de beide giften, daarbij wijzend op de prettige samenwerking met het gilde. De deskundige wijze van afschot heeft steellig bijgedragen tot verbetering van de wildstand. Er blijft bij het publiek een stijgende belangstelling bestaan voor de dieren, al heeft deze aandacht haar keerzijde. Spr. wees erop, dat de jacht blijkbaar 'n gunstige invloed op de gezondheid harer beoefenaars uitoefent, getuige de geest en frisse ouderdom van mannen als Van Heek, Ter Horst, De Beaufort en Nab, wier uithoudingsvermogen hij bewondert. Ten slotte maakte hij het gereedkomen van de nieuwe Hoge Veluwe-kleurenfilm, vervaardigd door Dr. J.M. Lodewijks, bekend. Zij zal 19 nov. voor het bestuur worden vertoond.

De heer H.J. van Beuningen zegde toe haar na beëindiging van het jachtseizoen voor het januari-diner op Rijzenburg te vertonen.

Ten slotte werden er naar oude gewoonte op Hubertusdag enige driften op wilde zwijnen gehouden. Vijf stuks kwamen op het tableau.

A.B.W.

W A A R N E M I N G E N

ETEN EN GEGETEN WORDEN

Dat het in de natuur niet zachtzinnig toe gaat is bekend genoeg. Er spelen zich dikwijls drama's af, waarbij wij getuige zijn tegen wil en dank. Ingrijpen heeft meestal geen enkele zin, daar wij de gevolgen niet kunnen overzien en een reeks dramatische kettingbotsingen het gevolg kan zijn.

Laat ik eens een paar voorbeelden noemen, die zich in mijn naaste omgeving afspeelden. Aan een stil laantje bouwden rode bosmieren een nest op van takjes, dennenaalden en zand. Elk jaar werd het hoger en steviger. Ze gebruikten veel zand. Een opslag van beuk verdween voor een deel in het bouwwerk, maar het groeide door. Als in het voorjaar de knoppen openbarstten, dan wierpen de blaadjes grillige schaduwplekjes op de mierenhoop. Dat was een mooie camouflage. 's Winters werd het stil rondom de nijvere mierenkolonie, die larven, rupsen en allerlei insecten dood of levend had aangesleept. Maar in het voorjaar moesten de mieren toch wel veel herstelwerk doen.

De groene specht had er behoorlijk in huis gehouden door er een groot gat in te hakken om met zijn lange tong vol weerhaken de mierenpoppen te veroveren. Op een dag in het vroege voorjaar, toen de zon de mieren had gewekt om weer aan het werk te gaan kwam een man met een zak langs het pad. Hij diepte het spechtegat uit, groef dieper om veel z.g. "eieren" (de witte poppen) voor zijn jonge faisanten te verzamelen, die te vroeg waren uitgekomen onder zijn broedse kip. Hij had in zijn begerigheid met de verontruste mieren ook de koningin opgescheept. Het bouwwerk werd niet hersteld, na enige dagen was de laatste mier verdwenen, de regen spoelde het ongewoelde zand weg en de beukenopslag groeide tot een klein boompje uit.

In een grote denneboom had een bonte spechtenpaar een oud hol betrokken. Het was al wat laat in de tijd, misschien was er ook haast bij, in elk geval, ze hakten geen nieuw hol. De opening was wat uitgesleten. Op vrij korte afstand stond een douglas met een vork in de kroon. Daar had een eekhoorn zich teruggedroefd op een los nest van takken. Op een mooie zomermorgen voltrok zich het drama, moeder eekhoorn haalde het spechten nest leeg, waar de jongen net waren uitgekomen. Vruchteloos vielen de spechten de eekhoorn aan, die met slimme tussenpozen telkens terugkwam, tot het hol stil en verlaten was. Haar jongen hadden waarschijnlijk behoefte aan krachtig voedsel.

Het is opvallend zo weinig eekhoorns er dit jaar zijn. Aan de geringe oogst van coniferenkegels, kleine eikels en afwezigheid van tanne kastanjes kon het niet alleen liggen. Mijn hond snuffelde met opgezette haren en dikke staart dikwijls aan een dikke Corsicaanse den. Het vermoeden bestond dat een

boomarter zijn jachtterrein hier had gevestigd.

Op een morgen zaten twee baby-eekhoorns zich te goed te doen aan jong onkruid, dat opgeschoten was tussen het grint van een pad. Een lekkernij waar konijnen ook raad mee weten. De schichtige eekhoortjes bewogen zich als bruine streepjes her en der, lenig en elegant. De volgende dag was er maar één, een week later geen een meer.

Boven op een nestkastje, dat bewoond was geweest, werd een afgebeten eekhoornstaart gevonden. Dat was het bewijs van de aanwezigheid van een boomarter, die eekhoorns opeet met huid en haar, behalve de grote pluimstaart. Hadden die twee jagers elkaar wellicht ontmoet, belust op dezelfde buit?

Drama's van eten en gegeten worden komen duizendvoudig in de natuur voor. Het evenwicht komt niet zachtzinnig tot stand, maar de instandhouding van de soortenrijkdom is en blijft een groot wonder in de vrije natuur.

J.J. Hacke-Oudemans.

520.000 BEZOEKERS

- Ondanks het slechte weer van deze zomer, maar dank zij het prachtige najaarsweer in oktober, zal het aantal bezoekers van het Nat. Park omtrent hetzelfde zijn als verleden jaar (520.000).

Red.

RESTAURATIE "EVERWIJNSERF"

- Het zal de leden van de "Ver. van Vrienden" bij hun tocht naar de wildbaan op zaterdag 27 oktober j.l. ongetwijfeld zijn opgevallen, dat het oude boerderijtje op "Kemperberg" wordt verbouwd. Het is ruim 100 jaar oud en het was voor bewoning niet meer geschikt; toch werd niet aan slopen gedacht, omdat dit gebouwtje zo'n alleraardigst effect in het terrein maakt. Het wordt nu - met zoveel mogelijk behoud van het uiterlijk - weer voor bewoning geschikt gemaakt en straks aan een der wildschutten als woonhuis toegewezen. Daarmee is dan tevens een ander doel gediend, nl. het bewaren van een "landschappelijk steunpunt".

v.T.

KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM

- Op 22 DECEMBER zal het QUADRO AMSTERDAM een concert geven van 18de eeuwse muziek (o.a. Couperin: l'Apothéose de Lulli, Bonporti en de Triosonate voor fluit, viool en basso continuo uit das Musikalische Opfer van Johann Seb. Bach). Het kwartet wordt gevormd door Frans Brüggen fluit, Jaap Schröder viool, Annet Bijlsma cello en basso continuo, en Gustav Leonhardt clavecimbel. De toegangsprijs bedraagt f 3,50; scholierentarieef f 2,50. Opgaven gaarne schriftelijk of telefonisch vóór 18 december aan de administratie.

De VAN GOGH-TENTOONSTELLING in Warschau heeft veel succes: van 18 oktober tot 2 november waren er al ruim 95.000 bezoekers geweest. Vaak komen deze met autobussen uit heel afgelegen plaatsen. De catalogus was binnen 4 weken vrijwel uitverkocht. Op 18 november wordt de tentoonstelling gesloten en wordt de collectie in drie begeleide transporten non-stop van Warschau naar Amsterdam per KLM teruggevlogen.

Eind december vertrekt de collectie naar Israël, waar zij tot half maart in Tel-Aviv en Haïfa wordt geëxposeerd.

Een twintigtal belangrijke Van Gogh-schilderijen en vele tekeningen zijn niet in de tentoonstellingen opgenomen om de bezoekers in Otterlo niet al te zeer teleur te stellen. Hiertoe horen o.a. de Aardappeleters, het Brugje van Arles, de Berceuse, het Café bij avond en de Cypressen: al met al zo'n important geheel, dat in de afgelopen weken het slechts tot een heel enkele bezoeker doordrong, dat er Van Gogh's in het museum ontbraken.

E.J.

L I T E R A T U U R

+ +
+ In mijn handen kwam een overdruk uit de "Nieuwe Drentse Volksalmanak" (80e jaar, 1962, uitgave N.V. Van Gorcum en Co. te Assen), waarin G. Elzinga het onderwerp "Prehistorische werktuigen van edelhert- en elandgewei uit Drenthe" behandelt. Bij de turfwinning in het hoogveen-gebied rondom Emmen zijn de laatste decennia verschillende gereedschappen, vervaardigd uit herten- en elandgewei, opgegraven; het betreft meestal bijlen en hamers. De vondsten dateren waarschijnlijk uit de periode 3000-2500 v.Chr. Een zeer lezenswaard artikel.

v.T.

+ +
+ Bij het I.T.B.O.N. te Schaarsbergen is verschenen "Het aanspreken van herten", geschreven door I.A. Eygenraam en R. Pieters, geïllustreerd door J.R.J. Planta. Een uitstekende handleiding om leeftijdsklassen, goede en slechte aanleg te onderscheiden, om te weten welke exemplaren gespaard moeten worden en welke niet, in het belang van de jacht en veredeling van het wild.

Red.

+ +
+ " J U N G O D E R A L T "

Aan diegenen onder de "Vrienden", die zich interesseren in het aanspreken van het reewild, kan ik bovengenoemd (in het Duits gestelde) boekje ten zeerste aanbevelen. Het bevat zeer veel goede foto's, die voor zichzelf spreken, en een beknopte duidelijke tekst. Na bestudering van het boekje zal men ten aanzien van het reewild belangrijk wijzer zijn geworden en zal men beslist niet langer een reebok voor een hert houden of andersom.

Het werd door de Vereniging "Het Reewild" onder haar leden verspreid, echter ik twijfel er niet aan of het zal U worden toegezonden na storting van f 4,- op de girorekening No. 813577 van de Penningmeester dier vereniging te Laren (Gld.).

v.T.

De grond is wit, de nevel wit,
De wolken waar nog sneeuw in zit
Zijn wit en zacht vergrijzeld.
Het fijngetakt geboomte zit
Met witte rijm beïjzeld.

Jacqueline v.d. Waals.

